

Ayla Algan

GENÇ OYUNCULAR KENDİLERİNİN FARKINDA OLSUNLAR

Genç oyuncular canlandırılacakları karakterin giysilerini giysiler, onun gibi konuşsunlar. Büyülikle daha özdeşleşebilirler karakterle. Profesyonel olarak oyunculuk yapacak olan kişilere, bedenlerine ve seslerine sahip çıkmalarını, farkındalık geliştirmelerini öneririm. Kendilerini tanımsınlar, düşüncelerini, duygularını, bedenlerini, seslerinin farkında olsunlar.

ALİ DEMİRTAŞ

ali.demirtas@aksam.com.tr

Biyografisine sayfalar sığmaz bir sanatçı. Hem yurt içinde hem de yurtdışında yer aldığı sayısız işle adının önüne "gerçek bir sanatçı" sıfatını almış bir isim. Sadece uygulamada değil, sanatındaki pratiğini bünyesinde kattığı eğitimlerle en üst seviyeye taşımış bir insan. Müzisyenliğini ve oyunculuğunu harmanlayarak zengin ve nitelikli işlere imza atmış biri. Değerli sanatçı ve eğitimci Ayla Algan'dan bahsediyorum. Kendisiyle Yapı Kredi Yayınları'ndan çıkardığı editörlüğünü Sevrin Uysal'ın yaptığı "Yaratıcı Oyuncu Yaratıcı İnsan" adlı kitabı vesilesiyle bir araya geldik. Hem hayatını hem de sanat yolculuğunu konuştuk. Röportajımızın sığıldığı kadan sayfamızda, tamamı ise www.aksam.com.tr/cumartesi adresinde, keyifli okumalar dileriz...

Oyunculuk ve oynamak hali sizin için ne demek?

Oyunculuk ve oynamak hali gündelik üstü bir davranış biçimidir. Yani şairin gün düşlemesi gibi. Şair ile ressamın eş değer görüyorum. Biri resme dökiyor öbürü de yazıya. Annem ressamdı, çevresinde hep sanatçılar vardı. Gündelik üstü yaşayan insanlar içinde büyüdüğüm için tiyatroya bana çok farklı bir şey getirdi. O zamanlar galeriler yoktu, kazancı olmayan ressamlara annem portremini yaptırdı ki para kazanabilirdim. Annem de o sıralarda para kazanmak için bugünün adlandırılmasıyla stüdyo, modelistlik yapıyordu. Resimde, şarkıda gündelik üstü hali biliyordum ama tiyatro tekniklerini biliyordum. Dolayısıyla hayatım boyunca teknik öğrenmeye çalıştım. O zamanlar perşembeleri ressam ve psikiyatr Süleyman Veli-oğlu ile çalışırdım. Çapa'da hastalarna resimler yaptırır, çalışırken tipe girerlerdi, ben de nasıl yap-

"SANATTA YEGÂNEYİ YARATMAK ÖNEMLİDİR"

"Yaratıcı Oyuncu Yaratıcı İnsan" kitabı okurla buluşan usta sanatçı Ayla Algan: "Yegâneyi yaratmak önemlidir sanatta. Yegâneyi üreten insanlar bazı yapıtlarına bakıp şaşırırlar, 'Bunu ben mi yaptım?' diye. Şimdi ben de kitabıma baktığımda o şaşkınlığı yaşıyorum çünkü gençlere bu kadar hitap edecek bir kitap çıkacağını zannetmiyordum ama öyle olmadı, beğendiler, mutlu oldum."

tıklarına bakardım, Çapa'daki bu çalışmaların, gözlemlerimin oyunculuğuma çok katkısı oldu.

TIYATRO GEÇİCİ, SİNEMA KALICI

Tiyatro da yaptınız, sinema ve dizi oyunculuğu da. Sizi en çok hangisi mutlu etti?

19 yaşında tiyatroya yaptım. Lee Strasberg'ten, Wendell K. Phillips'ten ders aldım, off-Broadway'de oyunlar oynadım, tiyatroya bu büyüydüm. Eşim Beklan da öyle ama o rejisör olmak istedi, ben oyuncu. Böylece birbirimizi tamamlıyorduk. Şehir Tiyatroları'nda ilk Jeanne d'Arc rolüne başladım. Muhsin Ertuğrul davet etmişti. Sonra altmışlarda filmler çıktık. Haldun Dormen televizyon filmleri yapıyordu, oralarda oynuyordum ama hakikaten oynadığım film Ertem Görec'in "Karanlıkta Uyananlar" filmidir. Sonra da "Ah Güzel İstanbul" da başrol oynadım. Sadri'den (Ahlık) çok şey öğrendim, yakın planda nasıl oynanacağını öğretmişti bana. Şimdi ço-

culuklarma ben de önce yakın planı öğretiyordum sonra beden. Hepsinin içinde sinemayı aynı tabiiydim. Dizide gelen teksti sürpriz oluyor, sonrası ne olacak bilemiyoruz, tiyatroya da geceye ait bir olay, anda oluşuyor, geçiyor gidiyor. Bu yüzden sinema filmi daha iyi, kalıcı ama ne kadar muhayyel bir şey, o da tartışılır.

OYUNCULUĞUMA KATKISI OLDU

Bir de müzik kariyeriniz var...

5 yaşından beri şarkı söylüyordum. Çevremde hep şarkı söyleniyordu. Büyük Ada'da Rum komşularımız vardı, Rumca şarkılar dinlerdim ve söylerdim. Annem, piyanos dersleri aldırtı bana, 15 seneye piyano çaldım. Lisede Paris'e gittiğinde orada piyano yoktu, piyanoyu öylece bıraktım şarkı devam etti. Şarkı söylemek beni çok mutlu ediyordu. Şiirle şarkıyı birleştirdim. Yunus Emre dizelerini de böyle söyledim. Yurtdışında da konserler verdim. Rusya, İtalya, Belçika... Oyuncululuğuma müziğin katkısı

oldu tabii ki, özellikle tonlamada. Kariyerinize ve tüm yolculuğunuza baktığınız zaman ne geçiyor aklınızdan?

Hayatım, yarım tiyatroya, yarım sinemada, yarım çalışmalarımda, yarım şarkı söyleyerek geçti. Rejisörümle, hocam Muhsin Ertuğrul'la çalışarak geçti. Hep farklı bir şeyler yapma kavgam vardı. Mesela Hamlet'te Ophelia'yı oynarken çok değişik bir Ophelia çikardım, hocam da izin verdi tabii. Açık hava'da Rume- li Hisar'ındaydı oyun. Bana küçük notlar yazıyordu Muhsin Ertuğrul, "Dün gece Shakespeare ile telgraflaşmış mı?" diyordu. Ben de "Evet" diyordum. Son çıkışta Ophelia ayakta alkış alınca, dünya literatüründe alkış alan ilk Ophelia olmuştu. Muhsin Hoca da onu Royal Academy'ye yollamış. Yegâneyi yaratmak önemlidir sanatta. Yegâneyi üreten insanlar bazı yapıtlarına bakıp şaşırırlar, "Bunu ben mi yaptım?" diye şimdi ben de kitabıma baktığımda o şaşkınlığı yaşıyo-

rum çünkü gençlere bu kadar hitap edecek bir kitap çıkacağını zannetmiyordum ama öyle olmadı, beğendiler, mutlu oldum.

YUNUS EMRE'Yİ DÜNYAYA TANITMAYA ÇALIŞTIM

Yunus Emre'nin sizin hayatınızda önemli bir yeri var.

Yunus Emre ile 70'lerde tanıştım, araştırmaya başladım ve şiirlerini şarkılandırırdım. Yurt dışında da Yunus Emre'yi tanıtmaya çalıştım. Dışişleri'ne çalışırken bütün dünyanın Türkleri çok kötü tanıdıklarını fark ettim. Osmanlı'nın yüce tarafını, bilgili tarafını almıyorlardı, bize "Barbar" diyorlardı. Oysa 13. asırda Batı barbaren bizim Tasavvuf felsefesi üstünden konuşan, barış ve sevgi isteyen, "Sevelim sevelim" diyen bir şairimiz vardı, "Kim olursan ol gel" diyen Mevlana'mız vardı. Onlara bu gerçeği anlatmak istedim. Biz Anadolu'ya, kaç kültür var bizim üzerimizde, biz istesek de istemesek de bu kültürel katmanlarla besleniyoruz, Akdeniz'i, Ege'si, Karadeniz'i... Dolayısıyla barbar değiliz anlatmaya çalışıyordum. Sonra Kenan İpek'in sahneye koyduğu Şeyh Galip'in *Aşk Hastası*'ni oynarken tasavvufa daha da çok merak saldım. Daha çok araştırdım ve tasavvufu daha iyi anladım, üzerinde konuşacak hale geldim. Fransa'da liseyi okurken Türkler farkında değildi ama Fransızlar farkındaydı Kur'an-ı Kerim'i tercime etmişlerdi. Ben Kur'an-ı Kerim'i ilk kez Fransızca okumuştum, düşünelim...

ÇOCUKLARA OYUN OLDUĞUNUN ANLATILMASI GEREKİR

Oyunculuk alanında sorunu gördüğünüz konular nedir?

Bilmiyorum belki de yapıyorlardı artık ama benim dertlendiğim konu, daha çok çocuk oyuncular üzerinedir. Biz tiyatroya çocuk oyuncu oynatırken oyunda iki çocuk olurdu, biri haftada üç gün sonra oynamazdı. Diğer çocuk da üç gün oynardı. Mesela 5 yaş çocukları oynattıkları zaman hayatlarına girmiş oluyor, anne baba ayrışa oyuncuda da öyleyse bunların hepsini hissediyor çocuk. Dolayısıyla biz diyoruz ki yaratıcı drama ile bunu oyun haline sokun. Barbiesi ile otomobil ile oyuncu gibi olsun. Çocuk oyuncuların sektörde konuşulması konusunda bazı problemler var, bunların çözülmesi gerekiyor. Bununla ilgili kanunlar da çıktı, insallah uygulanıyor. Çocukların sette bulunma saatleri düzenlenmeli, uzun süre çalıştırılmamaları, okullarına devamsızlık yapmamaları gerekir, canlandırdıkları rollerin oyunlaştırılması gerekir ki etkisinden kalmassınlar. Gerçek değil oyun olduğunun anlatılması gerekir.

İNSAN YARATICI DOĞAR

Kitabın içeriğini nasıl özetlersiniz? 18. yüzyıldan günümüze kadar oyunculuğun tarihsel gelişimini anlatıyorum. Önem verdiğim yazarlar, filozoflar, ekoller kısa kısa yer aldı kitapta. Kendi oyunculuk serüvenimde önemli bulduğum kişileri

ekoller de işaretledim. Okuyucular kitabımı okurken araştırabilirler diye bir sözlük ve ansiklopedi gibi olsun istedim. Kitapta üçüncü etmen olarak yaratıcı seyirciyi de anlattım. Bugünkü oyunculuk anlayışından ve verdiğim eğitimler-

den bahsettim. Kitabın içinde bir bölümü de Tiyatro Araştırma Laboratuvarı'na ayırdım. Sımdı Tiyatro Araştırma Laboratuvarı'nın arşivine ulaşmak isteyenler rahatlıkla ulaşabilecekler. Çünkü arşivi Kadir Has Üniversitesi'ne verdim. Üzerinde çalışmaları sürüyor, tez vermek isteyenler, tiyatroya araştıranlar, tiyatroya yapmak isteyenler, Tiyatro Araştır-

ma Laboratuvarı'nı merak edenler artık kolayca arşivimize ulaşabilecekler. Biz TAL'den yaratıcı oyuncu yaratıcı insan çıkardık. İnsan yaratıcı doğar, karar da verirse oyuncu olmaya o yola girer, muhasebeci olacağına diye karar veriyorsa da nevi. Ayrıca kitabın içinde tiyatroya oyunculuk serüvenimle birlesen, paralellik gösteren anılarım da yer aldı.